

ECHTSCHIEDINGSBEMIDDELAAR MAYA PERFORS:
'JE KAN GEEN GOEDE BESLISSINGEN NEMEN ALS DE EMOTIES
NOG DE OVERHAND HEBBEN'

In de keuken van een mediator

Maya Perfors krijgt als advocaat-mediator dagelijks te maken met hevige emoties. Niet zo gek, zegt ze, want het gaat bij echtscheiding om een groot verlies. Sommige van haar cliënten zijn al jaren tegen elkaar aan het procederen. Hoe gaat ze om met emoties? Hoe krijgt ze ex-partners uit de loopgraven? 'Niet onderhandelen op standpunten, maar op belangen.'

Ze kan het niet meteen zien als de ex-partners binnenkomen, maar na een of twee bijeenkomsten weet ze het wel: of het zin heeft om door te gaan met mediation. Soms komt een stel bij haar met allerlei onenigheid. Er zijn harde woorden gevallen, een van hen heeft gedreigd met echtscheiding – en daar zitten ze dan. 'Tijdens de gesprekken schrikken ze terug van hun stap en soms is er nog genoeg warmte en liefde om door te gaan. Dan zeg ik: jongens, ga het nog een keer proberen.'

Het komt ook voor dat de mediation wordt geblokkeerd, bijvoorbeeld omdat er zoveel pijn zit bij een van de partners dat Maya het niet krijgt 'weggemasseerd'. Dan verwijst ze door naar een psycholoog of haalt ze een psycholoog aan tafel. 'In zo'n geval voel ik: hier moet iets extra's gebeuren voordat de partners op het niveau zijn om met elkaar afspraken te kunnen maken.' Maar ook bij de stellen die het mediationstraject 'met succes' doorlopen, een ouderschapsplan opstellen en uiteindelijk een convenant afsluiten, komen veel emoties

boven. 'Zelfs als ik denk: deze mediation is redelijk soepel verlopen, vinden mijn cliënten het altijd heel zwaar. En dat is logisch: bij echtscheiding gaat het om een groot verlies; het rouwproces bij en na een scheiding is te vergelijken met het rouwproces bij overlijden. Het verwerken ervan duurt gemiddeld drie jaar.'

Dure emoties

Verdriet, schaamte, schuldgevoelens, boosheid, angst – emoties waarmee Maya dagelijks te maken heeft in haar werk als mediator. Hoe gaat ze ermee om? 'Vaak heeft minimaal een van de partners het gevoel gefaald te hebben en is er bij de ander veel boosheid. Dat is een patroon dat vaak voorkomt. Als iemand heel boos is, probeer ik dat om te buigen naar de werkelijke emoties die erachter zitten. Achter boosheid gaan meestal verdriet, miskenning, angst schuil. Het is heel logisch dat mensen bang zijn, want ze weten niet wat hen te wachten staat. Maar voor boosheid krijg je geen begrip; boosheid roept uiteindelijk

**'Achter boosheid
gaan meestal angst
en verdriet schuil'**

alleen boosheid op. Voor verdriet en angst krijg je wel begrip. Als je de achterliggende emoties boven krijgt, komt het gesprek op een ander niveau.'

Maya Perfors gaat niet 'eindeloos graven' in het verleden van haar cliënten. 'Dat is niet mijn stijl. Ik ben geen psycholoog, en wil dat ook niet zijn: mediation is uiteindelijk zakelijke dienstverlening.' Het doel van mediation is tenslotte: het maken van afspraken voor de toekomst, die voor alle betrokkenen werkbaar en voor de kinderen zo gunstig mogelijk zijn. 'Emoties zijn niet alleen verwarrend, ze kosten ook veel geld, al is het maar omdat je geen goede beslissingen kan nemen als de emoties nog de overhand hebben. Dat zien veel cliënten wel in.' Verhalen over stellen die na mediation als vrienden verdergaan, beziet Maya met enig ongeloof. 'Het gebeurt een enkele keer, maar meestal ben je al een hele Piet als je in de mediation kunt voorkomen dat de relatie verslechtert. Wat je bij een vechtscheiding voor de rechter wel ziet. Procederen vraagt erom dat je partij kiest tegen elkaar, wat desastreus is voor de communicatie en de verstandhouding.'

Mediation in vogelvlucht

Een mediation bij echtscheiding vergt gemiddeld vijf bijeenkomsten van twee uur. Het eerste gesprek richt zich vooral op de relatie. Hoe heeft die zich ontwikkeld en waarom willen de partners scheiden? In de volgende bijeenkomsten worden standaard behandeld: ouderschapsplan, kinderalimentatie, partneralimentatie, woning, huwelijksvermogen en het pensioen.

In het ouderschapsplan, dat inmiddels verplicht is gesteld, leggen de ouders vast hoe ze de zorg voor de kinderen gaan verdelen. De andere zaken worden geregeld in het convenant. Na afloop van de mediation dient de mediator een verzoek tot echtscheiding met het convenant en het ouderschapsplan bij de rechtbank in. De rechtbank spreekt vervolgens de echtscheiding uit en neemt de inhoud van het convenant en het ouderschapsplan op in de beschikking.

Maya Perfors

Eigen waarheid

En aan een goede communicatie schort het vaak al lange tijd. De belangrijkste reden voor een echtscheiding is volgens Maya Perfors dat partners niet meer met elkaar kunnen praten, de eenzaamheid binnen hun relatie. 'Wat het vervolgens heel heftig maakt is als er een nieuwe partner op het toneel komt. Altijd roept dat de vraag op van kip en ei. De een zegt: ik was zo ongelukkig dat ik m'n heil bij iemand anders ben gaan zoeken. De ander zegt: ik heb er nooit iets van gemerkt, je dumpst me gewoon voor een ander.'

Zo'n verschil in perceptie komt Maya als mediator veel tegen. 'Soms denk ik: zijn deze mensen met elkaar getrouwd geweest? Dan praten ze over dezelfde situatie vanuit een volstrekt andere invalshoek. Ze willen elkaar steeds weer overtuigen van hun gelijk, beweren dat de ander liegt. Dat is een belangrijk thema voor een mediator. Ik probeer te laten zien dat die houding geen zin heeft, dat ze het perspectief van de ander moeten accepteren – niet overnemen, want ieder heeft recht op zijn eigen waarheid.'

Maya heeft geen vaste manier om dat te bewerkstelligen. 'Er moet een sfeer ontstaan waarbij ze zich veilig voelen. Neutraliteit is daarbij heel belangrijk. Ze moeten niet het gevoel hebben dat je partij kiest. Daarnaast moet je begrip

hebben voor hun problemen. En soms kan humor helpen. Ik zeg wel eens: Goh, het lijkt wel of je met heel iemand anders getrouwd bent geweest. Zo kun je dat bespreekbaar maken.'

Door de scheiding gaan de ex-partners overigens regelmatig een andere rol spelen. 'Een voorbeeld: een man die altijd 70 uur per week heeft gewerkt. Opeens beseft hij dat hij zijn kinderen nauwelijks ziet opgroeien. Dat wil hij inhalen, door bijvoorbeeld na de scheiding vier dagen in de week te gaan werken. Die vrouw denkt dan: rotzak, dat doe je om minder alimentatie te hoeven betalen. Of de man gaat opeens allerlei leuke dingen met de kinderen doen die hij vroeger nooit deed. Dat is heel heftig en verwarrend voor de ex-partner. Maar een scheiding is nu eenmaal ook een moment om te veranderen, om het roer om te gooien.'

Moegeprocedeerd

De laatste vijf jaar is mediation binnen de rechtspraak een steeds prominentere rol gaan spelen. Regelmatig krijgt Maya Perfors cliënten toegewezen die al jaren aan het procederen zijn. 'Ze zijn soms al tienduizenden

euro's kwijt. Sommige willen echt zelf de mediation: ze zijn moegeprocedeerd. Maar andere komen semi-vrijwillig, ze zeggen ja, maar bedoelen nee. Die hebben zich vaak helemaal ingegraven en zijn soms min of meer vergroeid met hun advocaat. Die moet ik uit de loopgraven zien te krijgen. Ik vraag ze: 'Kun je het opbrengen om die houding los te laten?' Dat is heel moeilijk voor ze, en ik heb er altijd groot respect voor als het lukt.'

Bij elke mediation gaat het erom de manier van denken van de scheidende partners op de toekomst te richten. 'Essentieel is dat je niet onderhandelt op standpunten, maar op belangen. Hoe moet de toekomst eruitzien en hoe kunnen we dat bereiken? Ze moeten hun standpunten – ik heb recht op dit of dat, mijn ex heeft dit of dat fout gedaan – verlaten. Het gaat om de belangen van alle betrokkenen, van beide ex-partners én van de kinderen. Vaak schermen ze met het belang van hun kinderen, terwijl het om hun eigen belang gaat. Dan zeggen ze bijvoorbeeld: het is niet in het belang van de kinderen om met de nieuwe partner van mijn ex geconfronteerd te worden. Maar dat is niet op de toekomst gericht, want die nieuwe partner blijft misschien wel...'

Als het nodig is, spreekt Maya tijdens de mediation met de kinderen. 'Dat doe ik als ik het gevoel heb dat de kinderen klem zitten tussen de ouders, als ze in een loyaliteitsconflict zijn terechtgekomen. Meestal is er dan een heftige discussie over de zorgverdeling. In zo'n situatie

'Een scheiding is ook een moment om te veranderen'

wil ik per se een gesprek met de kinderen. Daarbij gaat het er niet om waar ze willen wonen. De kinderen hoeven geen moeilijke beslissingen te nemen. Ik wil weten hoe het met ze gaat, op school, thuis, fysiek, hoe ze de toekomst zien. Dat koppel ik in een verslag terug naar de ouders – wat heel confronterend kan zijn. Ouders zijn vaak erg met zichzelf en hun eigen emoties bezig,

terwijl ze ook nog van alles moeten regelen. Dan is het best moeilijk voor hen om naar de kinderen te blijven kijken. Die terugkoppeling van wat de kinderen vinden of hoe het met hen gaat, kan een enorme eye-opener zijn.

‘Kinderen hoeven geen moeilijke beslissingen te nemen’

Maatpak

Maya werkt naar eigen zeggen veel met ‘huiswerk’. ‘Ik laat m'n cliënten als het maar even kan zoveel mogelijk zelf doen, zeker als het om het uitzoeken van financiële zaken gaat. Mijn cliënten zitten niet te wachten op een hoge rekening, want een echtscheiding kost al veel geld. Ze bellen zelf met pensioeninstanties, makelaars, verzekeraars. Ik neem in het verslag op wie wat gaat doen. Mensen zitten hier gespannen en nemen daardoor niet altijd alles goed op. Daarom is het goed als ze naderhand kunnen lezen wat de afspraken zijn. Aan de hand van de verslagen wordt uiteindelijk ook het convenant gemaakt.’

Vaak hebben Maya's cliënten een eigen accountant of advocaat. Het is verstandig dat ze het convenant, voordat ze het tekenen laten bekijken door een advocaat. Roept dat dan niet weer allerlei controverses op? ‘Nee hoor. Het is juist goed als ze dat doen. Voor mij als mediator is het eigenlijk ook gemakkelijker. Want bij het verstrekken van informatie kun je snel de indruk wekken partijdig te zijn. Ik kan vertellen dat de rechter voor het bepalen van alimentatiedraagkracht in de regel met bepaalde kosten geen rekening houdt, bijvoorbeeld met de leasekosten voor de auto van de man. Dan zit die man te balen en de vrouw te glimmen. Maar als het voor de beroepsuitoefening van die man nodig is dat hij een auto heeft, kan het heel redelijk zijn om wel met die autokosten rekening te houden. Het gaat er bij mediation immers uiteindelijk om wat ze zélf redelijk vinden. Ze kunnen daarbij gerust afwijken van de wettelijke maatstaven, maar die moeten ze dan wel kennen. Het is aan hun advocaten om te vertellen wat die maatstaven zijn en hen op de procesrisico's te wijzen. Daarna kunnen ze hier aan tafel bepalen wat zij in hun specifieke geval willen afspreken. Daarom zeg ik altijd: mediation is een maatpak, de rechter kan alleen een confectiepak aanbieden.’

Ze wilde niet met haar ex-man in één kamer zitten

Ze hadden al vier jaar niet meer met elkaar gesproken, behalve in de rechtszaal. Ze waren meer dan dertig jaar getrouwd geweest en hadden samen een loodgietersbedrijf. Zij kwam uit een ondernemersfamilie, deed de financiën, de administratie en de pr. Haar man kwam uit een arbeidersmilieu en deed de 'hardware'. Zij was een perfectioniste, hij meer een levensgenieter.

Hij ontwikkelde zich, werd lid van belangrijke ondernemersclubs, maar zij begon het werk steeds zwaarder te vinden, leed aan stress, had mogelijk een burn-out. Hij probeerde haar te sparen door haar minder werk te geven. Zij raakte haar grip op het bedrijf kwijt, het huwelijk werd slechter en de man kreeg uiteindelijk een vriendin en wilde scheiden. De vrouw was opeens alles kwijt: haar man, haar status als directeursvrouw, haar inkomen. Ze voelde zich gedumpte. Wat haar man ook voorstelde aan regelingen, het was niet goed en niet genoeg. Ze begon een procedure over de alimentatie en haar pensioen. Maar veel van het opgebouwde geld zat in het bedrijf en kon er niet zomaar aan onttrokken worden zonder een financieringsprobleem op te leveren. Na vijf jaar waren ze moegeprocedeerd en meer dan 50.000 euro kwijt aan proceskosten.

Toen ze bij Maya Perfors kwamen, weigerde de vrouw met haar man in één kamer te zitten. Ze sprak zelfs zijn naam niet uit. Ze zat vol wrok en kon zich er niet overheen zetten. Maya raadde haar de hulp van een therapeut aan. Door haar alle gram te laten spuien en daarna te focussen op haar verdriet, ontdeedte de ergste vijandigheid. Haar man bleef benadrukken hoeveel hij aan haar te danken had, dat hij niet zo goed mogelijk wilde regelen maar dat hij niet kon terugdraaien wat er gebeurd was. Ze hadden het destijds niet goed uitgepraat. Zij was in een overspannen toestand in die echtscheiding terechtgekomen, en het was eigenlijk niet goed tot haar doorgedrongen waarom haar man wilde scheiden. ‘Uiteindelijk konden ze in de mediation alle financiële zaken bevredigend afhandelen. De belangrijkste ommezwaai was dat ze inzag dat haar verdriet niet met geld te compenseren was.’